

R. Simon

①

2005. 2005
כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה

סדר קינות

לתשעה באב

ומגילת איכה

מבואר ומפורש

עם ביאור ופירוש מספיק, על דרך הפשט, בתמצית ובסגנון קל
בתוספת הלכות ומנהגים לימי בין המצרים, תשעה הימים ותשעה באב
כולל סדר התפילות על מכונם

ומחבר לטהור

קונטרס קינות נוספות

אשר נתחברו ע"י גדולי ומאורי דורנו

על חורבן אלפי קהילות קדושות באירופה

אשר נהרגו על קדושת השם

בשנות הזעם תרצ"ח - תש"ה הי"ד

מהדורת "נתמת פנחס"

ע"ש הרה"ח מו"ה פנחס הנרצקא ז"ל

שנת "זנאלנו נאלה השלמה מהרה" (תשס"ה) לפ"ק

בקרוב לאמירת בקינה אל. ציון
דגן ירושלים א"י בקינה אל בגורדן

2

ע"פ גלוי רעה כמה מגדולי חורבנו, נכון לומר בת"כ אתה מתקנות שנתחברה על חורבן אלפי ק"ק באירופה
ועל הקדושים שגרתנו טם ה"ה, יאכרוהו או בלל ת"כ לפני "תרחם ציון", או בבוקר לפני "אלי ציון"

מה. מיוסד עפ"י א"ב.

עניינה: הכאב הגדול על חורבן המקדש וכליו וההליכה לגלות, הסבל והיסורים שהיו
בחלקם.

יללי העיר ציון ויושביה, כמו
יולדת המיללת מכאב ציריה /
וככתולה לבושת שק כדרך
האכלים על מות בעל נעוריה:

אֵלֵי צִיּוֹן וְעָרֶיהָ. כְּמוֹ אִשָּׁה
בְּצִירֶיהָ. וְכִבְתוּלָהּ חֲגֵרָת
שֶׁקַּעַל בְּעַל נְעוּרֶיהָ:

על ארמון בית המקדש אשר
נחרב ונעזב, באשמת עוונות בני
ישראל המשולים לעדר צאן /
ועל ביאת הגויים מחרפי ה' אל
הוך חדריו:

עָלֵי אַרְמוֹן אֲשֶׁר נִפְשָׁה. פְּאֲשַׁמְתָּ
צֹאן עֲדָרֶיהָ. וְעַל בֵּיאת מְחַרְפֵי אֵל.
בְּתוֹךְ מְקַדְּשׁ חֲדָרֶיהָ:

על הכהנים משרתי ה' אשר
הלכו לגלות / עם הלויים אשר
הנעימו כשירה וזמרה / ועל
דמם הרב אשר נשפך / עד
שנרמה היה כמי היאור הרבים:

עָלֵי גְלוֹת מְשָׁרְתֵי אֵל. מִנְעִימֵי שִׁיר
וְזִמְרָהּ. וְעַל דָּמָם אֲשֶׁר שִׁפְּךָ. כְּמוֹ
מֵימֵי יְאוּרִיָּה:

על השיר והמחולות אשר היו
אומרים, ועתה דממה בכל
הערים / ועל המקום אשר
התאספו החכמים ונהיה
שממה, וכיטול הסנהדרין:

עָלֵי הַגִּיּוֹן מְחוּלָּיהָ. אֲשֶׁר דָּמָם
בְּעָרֶיהָ. וְעַל וְעַד אֲשֶׁר שָׁמַם.
וּכְטוּל סִנְהֶדְרֶיהָ:

על זבחי קרבן התמיד אשר פסק,
ופדיון הבכורות¹ / ועל שחללו

עָלֵי זִבְחֵי תַמִּידֶיהָ. וּפְדִיּוֹנֵי כְבוֹרֶיהָ.

1. נחקשו המפרשים הא בזמן הזה ג"כ נוהג פדיון אדם ובהמה, ויש שפרשו שקאי על הפדיון
שהלויים פדו את הבכורות בזמן משה רבינו (במדבר ג), ועיין במנחת חינוך מצוה י"ח שמביא

קָרָה בְּצִיּוֹן
וְדָ:

יְכוּנָנָה
בְּעַל

וְלֹזֶת. וְצִי
וְרִיָּה:

ה. כָּחוּם
חוּם יוֹם.

ז. זַע מְבַשֵּׁר
וְשָׁלוֹם

ז יז, יא) ועפ"י

וטמאו את כלי המקדש ומזבח הקטורת:

ועל חלול כלי היכל ומזבח קמוריה:

על בני המלכים, אשר מזרע דוד המלך שהיו מושלים בירושלים / על תוארם היפה אשר הפך שחור כעת שהסירו מירושלים את כתריתה וגדולתה:

עלי מפי מלכיה בני דוד גביריה ועל יפים אשר חשה בעת סרו כתריה:

עלי כבוד אשר נלה בעת חרפן דביריה ועל לוחין אשר לחין ושם שקים חגוריה:

על כבוד ישראל אשר סר מהם כעת חורבן בית המקדש / ועל הארב אשר לחצם, וגרם שילבשו שקים כדרך האכלים:

עלי מחין ורוב מפות אשר הכו נזיריה ועל נפוז עלי סלע עולליה ונעריה:

על הפצעים מהמכות הרבות אשר הוכו שרי וחשובי ישראל / ועל אשר נפצו על הסלעים את ראשי הילדים והנערים:

עלי שמחת אויביה שחקו על שבריה ועל ענוי בני חורין נדיביה מהוריה:

על שמחתם של האויבים, אשר שמחו על שברם של בני ישראל / ועל אשר עינו את טהורי ישראל אשר היו מקודם לכן בני חורין:

עלי פשע אשר ענתה סלול דרד אשוריה ועל צבאות קהליה שופיה שהוריה:

על פשעי ישראל אשר עקמו את דרכם מן הדרך הישרה / ועל קהילות ישראל, אשר נדמו עתה שזופים ושחורים מרוב צרות:

פוסקים דס"ל שקדושת כבוד היא רק בארץ ישראל ולא בבכורי חו"ל, דומיא דמצוות התלויות בארץ, ולפי"ז אפ"ל שהכונה כאן, שכיון שגלו מארץ ישראל נתבטלה קדושת הבכורות.

עלי קולות מחרפיה בעת רבו פגריה ועל רגשת מגדפיה בתוך משפן חצריה:

עלי שמך אשר חלל כפי קמי מציריה ועל תחן יצוהו לה קשוב ושמע אמריה:

אלי ציון ועריה כמו אשה בציריה וככתולה חגרת שק על בעל נעוריה:

על קולות השמחה ע ה, בעת שהתרכו ה ועל שהתאספו כל נ בתוך חצרות בית המי

על שמך הגדול אני בפייהם של הקמי ומצירים לנו / על שצועקים אנו לך, א ושמע לתפילתינו:

יללי העיר ציון יוש יולדת המיללת מכאב וככתולה לבושת ע האכלים, על מות כעז

עניינה: וכוח בין עשרת השבטים שעיר מלכותם היתה שומרון, ובין שבטי ובנימן שעיר מלכותם היתה ירושלים, גלותו וצרותיו של מי גדולים יותר

שומרון קול תתן מצאוני עוני. לארץ אחרת יצאוני בני ואהליכה תזעק נשרפו ארמוני ותאמר ציון עזבני יי:

עשרת השבטים שומרון) ע"ש עיר נותנים קולם בבכי צרות מצאוני בגלל לארץ זרה יצאו מנ לעומתם שבטי יהוד (המכונים אהליכה מ בה, היינו האוהל ש - ירושלים ובית הו נמצא בנחלהם) זועק ארמונות המלך והשרים / והעיר ציון אומרת, נראה כאילו עזב

1. י"מ דקאי על שני בתי מקדשות שנחרבו.

על קולות השמחה של מחרפי ה', בעת שהתרכו ההרוגים / ועל שהתאספו כל מגדפי ה', בתוך חצרות בית המקדש:

על שמך הגדול אשר חולל, בפיהם של הקמים עלינו ומצירים לנו / על התחינות שצועקים אנו לך, אנא הקשב ושמע לתפילתינו:

יללי העיר ציון ויושביה, כמו יולדת המיללת מכאב ציריה / וכבתולה לבושת שק כדרך האבלים, על מות בעל נעוריה:

עלי קולות מחרפיה. בעת רבו פגריה. ועל רגשת מנדפיה. בתוך משכן חצריה:
אלי

עלי שמך אשר חלל. בפני קמי מציריה. ועל תחן ויצוחו לה. קשוב ושמע אמריה:

אלי ציון ועריה. כמו אשה בציריה. וכבתולה חגרת שק על פעל נעוריה: L

ענינה: וכוח בין עשרת השבטים שעיר מלכותם היתה שומרון, ובין שבטי יהודה ובנימין שעיר מלכותם היתה ירושלים, גלותו וצרותיו של מי גדולים יותר.

עשרת השבטים (המכונים שומרון) ע"ש עיר מלכותם נותנים קולם בככי ואומרים, צרות מצאוני בגלל עוונותי / לארץ זרה יצאו ממני בני / לעומתם שבטי יהודה ובנימין (המכונים אהליכא מלשון אהלי בה, היינו האוהל של הקב"ה - ירושלים ובית המקדש - נמצא בנחלתם) זועקים נשרפו ארמונות המלך והשרים / והעיר ציון אומרת, נראה כאילו עזב אותי ה':

שומרון קול תתן מצאוני עוני. לארץ אחרת יצאוני בני. ואהליכא תזעק נשרפו ארמוני. ותאמר ציון עזבני יי:

1. וי"מ דקאי על שני בתי מקדשות שנחרבו.

ומזבח
אלי
ביריה.
ז סרו
אלי
חרבן
ז. ושם
אלי
הבו
זולתיה
אלי
זו על
דיביה
אלי
ל דרך
זקליה.
אלי

ז התליות זרות.

תרגום תהלים קמו קמו תשמג

אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדָר וְדָר וְדָר הַלְלוּהָ: פ קמו א הַלְלוּהָ | פִּי טוֹב
הַלְלוּהָ: א הַלְלוּהָ אַרְוֹם זמרה אֱלֹהֵינוּ פִּי נְעִים נְאוּה תְהִלָּה:
אַרְוֹם בְּסִים יֵאָי רב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוּה נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּם: →
ג הַרּוּפָא לְשִׁבּוּרֵי לֵב וּמַחְבֵּשׁ לְעַצְבוֹתֵם:
ג דְּמָסִי לְתִבְרֵי לְבָא

רש"י

(ח) כי טוב זמרה. כי טוב לומר לו:

מצודת דוד

הַלְלוּהָ. לכן אתם כולכם הללו את יה: (א) כי טוב.
כי הוא טוב: זמרה אֱלֹהֵינוּ. זמרה לאלהינו: כי נעים
וגוי. על כי הוא נעים, לזה נאווה לו תהלה: (ב) בונה.
הוא הבונה לעתיד את ירושלים, ואת ישראל הנדחים
למי שלבו נשבר מרוב התוגה: ומחבש. עושה תחבושת

מצודת ציון

(א) נאווה. מלשון נאה ויפה. כמו לישרים נאווה תהלה (לפיל
לג ב): (ב) יכנס. מלשון הכנסה ואסיפה. וכן והמסכה צרה
כהתכנס (ישעיה נב כ): (ג) ומחבש. ענין קשירת המטלית
על המכה. כמו ולגשברת אחבש (יחזקאל לג טז):
בקצה הארץ יכנס אליה: (ג) הרופא. הוא הרופא למי

אבן עזרא

כי נעים, וכי נאווה מגורת תאוה, כאשר פירשתי
שהמלה לבנין נפעל כמו וכל נעשה במרחשת (ויקרא
ז ט): (ב) בונה, יכנס. כמו לך כנוס את כל היהודים
(אסתר ד טז): (ג) הרופא שִׁבּוּרֵי לֵב. הם אבלי ציון,
ומחבש כמו לא זורו ולא חובשו (ישעיה א ה). ור'
יצחק הספרדי אמר כי שִׁבּוּרֵי לֵב כמו לשון ישמעאל

ככה הוא ראוי להיותו מלך, ולו לבדו תאות
המלוכה. וחתם המשורר כאשר החל: (א) הַלְלוּהָ.
דברי המשורר בדרך נבואה, ישבח השם בראותו
בחזיון כי השם יבנה ירושלים ויקבץ נדחי ישראל.
ומלת זמרה שם הפועל כמו ליסרה אחכם, והה"א
נוסף, כי ישרת בעבור אחר כי טוב זמרה אלהינו

רד"ק

יהיה זמר שלכם: (א"ב) הַלְלוּהָ. טוב ונעים ותהלתכם
תהיה נאווה. האל"ף נחה ועניינו כמו נאווה. ואז יבנה
ה' את ירושלים ויכנס נדחי ישראל אל ארמתם:
(ג) שִׁבּוּרֵי לֵב. כמו ישראל שהם שבורי לב ועצבים
בגלות: שִׁבּוּרֵי לֵב. ברגוש הצד"י לתפארת הקריאה,

שאמר והיה ה' למלך על כל הארץ, שכל העולם
יכירו במלכותו. וזכר ציון כי משם תצא הוראה ממנו
לכל העולם, ויאמרו כי הוא מלך על הכל אחר
שיעשה משפט ברשעים בעמק יהושפט. או כשימלוך
יה הללויה כל בני העולם שחכירו אז מלכותו ואז

מדרשי חז"ל

ירושלים נבנית עד שיתכנסו הגליות, ואם יאמר לך אדם
שנבנית ולאנתכנסו הגליות אל תאמין, שנאמר: בונה
ירושלים ה' כי נדחי ישראל יכנס. (תנחומא).

(ב) נדחי ישראל יכנס. אמר רב נחמן, אפילו פתח ברחם
על ישראל חותם כבונה ירושלים, שנאמר: בונה
ירושלים ה'. אימתי בונה ירושלים ה', בזמן שנדחי
ישראל יכנס. (ברכות מט.).
אמר רבי שמואל בר נחמני: מסורת אגדה היא שאין

נושאי הפרק

- (א-ג) גדול חסדי ה' וטובו עם ישראל וירושלים.
- (ד-ה) גדולת ה' ניכרת מהכוכבים.
- (ו-ז) ה' אוהב עניים ומשפיל הרשעים.
- (ח-ט) חסדי ה' בגבורות גשמים.
- (י-יא) ה' חפץ במי שבוטח בו.
- (יב-יד) חסדי ה' על ירושלים.
- (טו-יז) הנהגת ה' המופלאה בבריאה.
- (יח-כ) חביבות ישראל אצל ה' יותר מכל העמים.

מזון
רשמי
סמין
רחם
ית
מלא
שעי
עלם

ס את

נעיה מנ
קמנו

ן הוא

ס או
זר כי
יעות
ימלא
ו הוא

שהיו
הגר
עזר

ליהם,
ז בין
ינשא,
יעות
ז זה,
כמו

ים בני
יענן
לכם.
י לכם
זחיטה

כודע
מאי :

ד מוֹנֵה מִסְפָּר לְכֹכְבֵימ לְכֹלֵם שְׁמוֹת יִקְרָא: וּמְסִיק אֶרְכָּא לְעֶרְיָהוּן:
ה גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כַּח לְתַבּוּנָתוֹ אֵין לְכַלְהוֹן בְּשִׁמְא קָרִי: ד מְנֵי סְכוּם לְכֹכְבֵימ
מִסְפָּר: וּמְעוֹרֵד עֲנָנִים יְהוֹה מִשְׁפִּיל הָרֵב מְרָנָא וְסָגִי חִילָא
לְסוּכְלָתְנוּתִיה לִית סְכוּם:

וּמְסוּכְר עֲנוּתָנִיא יֵי מְפִיד רְשִׁיעִיא עֲדֵי אֲרַעָא:

מצודת דוד

מצודת ציון

לעצבותם, רוצה לומר מעביר העצבון (ד) מונה וגו'. רוצה לומר יודע הוא מספרם, וקורא להם שמות לכל אחד שם הנאה לו: (ה) לתבונתו. לרבנים שיש בהם תבונה הנמצאים אצלו אין מספר להם, כי רבו מאד:

אבן עזרא

וכמוהו ידין עצבוני. ולפי דעתי שהוא כמו נגעם, שהנוגע בעצב גדול בעבורם: (ד) מונה. בעבור שהזכיר נדחי ישראל שהם מפוזרים בכל הארץ, הזכיר כנגד זה מונה מספר לכוכבים, שהכוכבים הם מפוזרים בגלגל העליון, והוא ידעם כולם. והנה יהיה הפרש בין מנין ומספר, כי מספר הוא הפרט, ומונה וכמוהו ידין עצבוני. ולפי דעתי שהוא כמו נגעם, שהנוגע בעצב גדול בעבורם: (ד) מונה. בעבור שהזכיר נדחי ישראל שהם מפוזרים בכל הארץ, הזכיר כנגד זה מונה מספר לכוכבים, שהכוכבים הם מפוזרים בגלגל העליון, והוא ידעם כולם. והנה יהיה הפרש בין מנין ומספר, כי מספר הוא הפרט, ומונה

רד"ק

הנה הסכימו חכמי התכונה כולם כי מספר הכוכבים הם אלף ומ"ח, אם כן מה הוא מונה מספר לכוכבים. ואמר ישעיה המוציא במספר צבאם (ישעיה מ טו), ואמר האל יתברך לאברהם אבינו הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם (בראשית טו ה), ואמר בלדד השוחי היש מספר לגודויו (איוב כה ג), ופירש החכם הנשיא רבי אברהם בשם רבי חייא, כי הכוכבים הקטנים שאינם מאירים על הארץ רבים, אין יכולים בני אדם לראותם כל שכן למנות מספרם, ולאותם שאינם מאירים על הארץ ונבראו למשול על הארץ לא להאיר, כמו שאמרנו למשול ביום ובלילה. גם מהכוכבים הנראים יש כוכב שיראה שהוא אחד והם רבים, מפני גובה הגדול והמרחק הגדול אשר בינינו וכינו ידמה שהוא אחד, אבל כל הכוכבים הנבראים אין יכולת באדם לדעת מספרם, אבל הקב"ה היודע כל הנסתרות הוא יודע מספרם כי הוא בראם: (ד) לכולם שמות יקרא. פירושו כי האל יתברך בראם כולם במספר ידוע אצלו, ולכל אחד מהם קרא שם

מדרשי חז"ל

(ד) מונה מספר לכוכבים. אמר ליה כופר לרבן גמליאל, כתיב מונה מספר לכוכבים, מאי רבותיה אנא מצינא למימנא כוכבי. אייתי חבושי שדינהו בארביאל וקא מהדר להו, אמר להו מניניהו, אמר לו אוקימנהו אמר לו רקיע נמי הכי הדרי. איכא דאמרי הכי אמר ליה מני לי כוכבי, אמר ליה רבן גמליאל אימא לי ככיך ושיניך כמה הוה שדא ידיה לפומיה וקא מני להו, א"ל דאיכא בפומך לא ידעת דאיכא ברקיע ידעת. (פנהדרין לט.). מונה מספר לכוכבים. אלו השבטים, הכוכבים הללו

וּשְׁבָחוּ קָדָם יְיָ כְּתוּדָתָא
וּפְרוּ קָדָם אֱלֹהֵנָא
בְּכִנְרָא: ח רַחֲפֵי שְׁמַיָּא
בְּעֲנָנָא דְמַתְקָן לְאַרְעָא
מְטָרָא דְמַרְפֵי טוּרָיָא
עֲסִפִי: ט יְהִב לְכַעֲרָא
מְזוּנָא לְכַנֵי עוֹרְכָא
דְקָרָן: י לָא בְּגִבּוֹרָתָא
דְרַכִּיבִין עַל סוּסֵי יַצְבִי
לָא בְּשׁוֹקֵי גּוֹבְרִין

וּשְׁבָחוּ קָדָם יְיָ כְּתוּדָתָא
וּפְרוּ קָדָם אֱלֹהֵנָא
בְּכִנְרָא: ח רַחֲפֵי שְׁמַיָּא
בְּעֲנָנָא דְמַתְקָן לְאַרְעָא
מְטָרָא דְמַרְפֵי טוּרָיָא
עֲסִפִי: ט יְהִב לְכַעֲרָא
מְזוּנָא לְכַנֵי עוֹרְכָא
דְקָרָן: י לָא בְּגִבּוֹרָתָא
דְרַכִּיבִין עַל סוּסֵי יַצְבִי
לָא בְּשׁוֹקֵי גּוֹבְרִין

(ט) פִּחְמָה. מֵאֵלֵהּ: לְבַנֵי עוֹרָא
יְמוֹשִׁין מִתּוֹךְ לוֹאֲמֵם, וּנְכַסִּין לְמוֹךְ

מצודת ציון
עדי ארץ. ער ארץ: (ז) ענו. ענין ד
הלויים וגו' קול רם (דמס' מ ט):
הציר. דשא ועשב: (י) בשוקי

אשר יצעקו בעבור חסרון המזון,
שינוי מראות הנוצות ואינם חוששי
(י) לא בגבורת. אינו חפץ במי ש
במי שבוסת בחוזק שוקיו לרוץ ה

(ז) ענו. דברי המשורר לישראל,
(דברים טו ה). ויש אומרים כמו ל
יה, וענתה שמה כימי נעוריה בע
(ח) המכסה. הטעם שהוא מראה
כדרך עושה גדולות ואחרייו כתוב
ה, וטעם המכסה כי עצם השמיני

והחלושים ומנשא אותם, ומשפיל
עדי ארץ. ובזמן הזה אינו עושה
יצליחו הרשעים. אבל לעתיד י
השלימות: (ז) ענו. אמר כנגד ישו
זמרו לו בכלי, והשיר יהיה שיר
יתברך על כל הטובה והגדולה שע
אתכם מן הגלות ברוב טובה
גדולה מאתו להוציא עם מעט מע
גבורותיו ספרו הגבורות שעושה
המטר. ושיבת הגלות נחרמה לו
בעבורו אלא לאל יתברך. לפיכך
שמים. בהירים וטהורים ומזהיר
באור השמים מכוסים מעין האר

שיל"ת

ספר

חתם סופר

דרשות

השלם המפואר

ברך חמישי:

ח' תמוז, ז' אב, הספדים, כבוד מלך
חינוך ספר תורה, בר מצוה, מוסר

מרבנו משה סופר זצוק"ל

בעל שו"ת והידושי "חתם סופר"

יצא לאור במהדורה הראשונה בשנת תרפ"ט מכת"י ק,
בתוספת ציונים מתנ"ך ומחז"ל, והערות "שער יוסף"
על ידי הגה"צ רבי יוסף נפתלי שטרן זצ"ל חתן הג"מ שלמה אלכסנדרוי סופר זצ"ל
בן מרן רבי שמעון סופר זצ"ל אבדק"ק קראקא ובעל מכתב סופר
בן מרן רבנו המהבר זצ"ל

ועתה יוצא לאור במהדורה מושלמת חדשה ומפוארת
על ידי מכון להוצאת ספרים וחקר כתבי יד
ע"ש החתם סופר ז"ל
ע"ה"ק ירושלים תובב"א
תשי"ה

מהדורת נוסענצווייז

מכולם, שהרי אפילו ישבו כסאות למשפט ע"א זקנים עם כל ישראל יחד ולפני אהל מועד ונעלם מהם דבר כגון בפסח שני וכגון בנות צלפחד, הנה הם לא ידעו, ומשה אמר (במדבר ט' ח') עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, ויקרב משה את משפטן לפני ה' (שם כ"ז ה'), בזה יבורר גדולתו של משה רבינו ע"ה בלי פקפוק. ועל זה רמזו (דברים ל"ד י') ולא קם נביא עוד כמשה וגו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל דייקא, ויתרו הבין כי יערערו ויריכו עם משה כמו קרח וחבריו, על כן עצתו לברר דיינים, ואז כל דבר הגדול יביאון אליך, ומזה יוכן גדולתו עליהם, וממילא עי"ז דבר של כהן גדול יביאון אליך (כסנהדרין ט"ז ע"א), שתהיה אתה לבדך חשוב כע"א סנהדרין, וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום ולא יריבון עוד.

והיינו דקאמר הכא איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם אשר אני נושא על שכמי, וגם ריבכם שאתם מריבים עמי שלא להאמין לי כמו עדת קרח, איכה אשא זאת המריבה. והיה התירוץ והעצה קחו לכם אנשים חכמים, וגם כל הדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי ושמעתי, ועי"ז תדעון נאמנה כי אני הוא השקול כנגד כל ישראל וכנגד ע"א סנהדרין.

ומשום הכי אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, שאלו היו חסרים ולא היו כל ישראל כאחד חברים, היו אומרים מפני שאין כאן כל

התירוץ והעצה לאיכה אשא ריבכם שאתם מריבים עמי הוא שימנה דיינים והדבר הקשה תקריבון אלי

נתקבצו כל ישראל להראות שבכל זאת נושא משה ראש עליהם, וה' עמו וסודר מתוך גרונו

הצבור הרי הוא גדול, ואילו היינו גם אנחנו שם וכל העדה כולם קדושים ובתוכם ה' לא היה לו לישא ראש, על כן קבצו כולם במותב תדא, ולהראות כי בכל זאת ה' עמו ומדבר מתוך גרונו.

כתוב (תהלים קמ"ז ב' ד') **בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס, הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, מונה מספר לכוכבים לכולם שמות יקרא. יש לדקדק הול"ל יבנה ירושלים, כמו נדחי ישראל יכנס, או הול"ל נדחי ישראל מכנס. עוד קשה לשון שבורי לב, הול"ל לבות נשברות. ועוד מה ענין מונה מספר לכוכבים לכאן. הנה אמרו חז"ל (מכילתא יתרו בחודש א') כשאתם זוכים אתם מונים לבנינו וכשאי אתם זוכים אתם מונים לחורבנו.**

והענין, כי פירש רש"י במסכת ר"ה (ל' ע"א) לעתיד לבא יבוא בית המקדש מלמעלה משוכלל ובנויט, והנה מי הבונה אותו ובמה יהיה נבנה. **כתוב** (ישעי' ס"ב ו') המזכירים את ה' אל דמי לכם ואל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישים ירושלים תהלה בארץ, הבכיה והצער של אבילי ציון המתאבלים על חורבנו היינו בנינו, ובכל שנה בעת הזאת כשמתקבצים לבכות על חורבנו, היינו יכונן וישים ירושלים תהלה בארץ, וכשיוגמר זה הבנין ירד למטה הבית בנוי ומשוכלל. והנה אנו מונים לבנינו, שלמה בנאו ז' שנים (מ"א ו' ל"ח), והורדוס ששה שנים, ואנחנו עוסקים ובונים זה אלף

ככה דקדוקים בפסוקים בונה ירושלים ה' ועו

הבכיה והצער של אבילי ציון על חורבנו היינו בנינו, ובמה שני ההורבן כן הם ימי הבנין

ושבע מאות מונים בנינו ל כך הם ימי הו החורבן

והיינו בונה וכוונתו שמתכנסים והגזול הודיש מעורר ומשברם, וזה בעצמו הרפואה אנחה המש המתכנסים לע הם בעצמם ה' הוא המוכיח, ע"ה, והשבר והבנין, ועי"ז שהוא השמש ש[יהיו ככוכב לכוכב

ואמר בעבר ובילקו שעשה דייתקי אין דעתו שלי ג' דברים אם לאו הרי דייתק מקום במדבר נ עשר תודש, מ הכותו את סיה רבינו ע"ה בד נראה תמורה. ו תתקס"ד) שהרא העתיד לבוא, ו

יא. ז"ל: "אל תיק לישראל עד שיה

ט. וכ"כ בסוכה מ"א ע"א ד"ה א"ג. י. אולי צ"ל שלש שנים, עיין ב"ב ד' ע"א. וביוסופון פרק נ"ה אהא שארכה המלאכה שמונה שנים.

[של"ט ד']

ושבע מאות וע"א שנים, וזהו שאנו מונים בנינו לחורבנו, כמה שני החורבן כך הם ימי הבנין, כי ההספד והבכי על החורבן הוא עצמות הבנין.

הים האחרון (דברים ל"ד ב') א. וה"ע במדבר בערבה הוא חורבנו, חצרות ודי זהב הוא ימי נחמה, בחצרות, פרות תשב ירושלים (זכרי' ב' ח'), ודי זהב עד שיבלו שפתותם מלומר די (כתענית ט' ע"א), ע"ד דכתיב (ישעי' נ"א ג') וישם מדברה כעדן וערכתה כגן ה', והיינו מדבר בערבה.

בונה ירושלים ה' ע"י השבורי לב שמתכנסים והגדול הדרוש מעורר ומטברס, וה בעצמו הרפואה

והיינו בונה ירושלים ה', בונה והולך ובונה, על ידי שנדחי ישראל הנדחים שבישראל מתכנסים, והם הם השבורי לב, שעל ידי לב אחד הגדול הדרוש מעורר ומשבר אותם על ידי אנתה המשכרת הגוף, והנדחים המתכנסים לשמוע קול הקורא אל ה', הם בעצמם השבורי על ידי הלב שלהם הוא המוכיח, כמש"כ לענין משה רבינו ע"ה, והשבר הזה הוא בעצמו הרפואה והבנין, ועי"ז שהם שומעים מן הלב שהוא השמש, על כן הם נמשלים [ש]יהיו ככוכבים, והיינו הוא מונה מספר לכוכבים כמש"כ לעיל. L

זה דקדוקים וסוקים מונה ושלום ה' עני

הרי הפסוק נכתב ברוח הקודש ואין שייך לומר שטעו בהטבון

והנה כתיב (ירמי' ל"ט כ') בט' כחדש הובקעה העיר, ואנו מקובלים ביי"ז הובקעה העיר, בש"ס דילן (תענית כ"ח ע"ב) מתרץ בית שני חמיר לן"ב, ובירושלמי שלהי תענית (פ"ג ה"ה) מתרץ דגם בראשונה הובקעה ביי"ז, אלא מחמת צרות טעו בחשבון. ופירש קרבן העדה והקב"ה הניח להם טעותם כדי לידע כמה הוכפל הצרה עד שלא ידעו מספר ימי החודש, אלא שנתקשה הרי כותב הפסוק כתבו ברוח הקודש, ואיך שייך טעות.

מדדתי הול על הפסוק במדבר בערבה ונר

ואמר בעבר הירדן במדבר בערבה וגו'. ובילקוט (רמז חסצ"ג) למלך שעשה דייקתי לחלק לבניו, ושלא יאמרו איך דעתו שלימה עליו, על כן שאלוהו ג' דברים אם אומר על הן הן ועל לאו לאו הרי דייקתו קיימת, והנה ה"נ באיזה מקום במדבר בערבה, באיזה זמן בעשתי עשר חודש, מה היה באותו זמן אחרי הכותו את סיחון, ומזה נדע שהיה משה רבינו ע"ה בדעת מיושבת, ע"ש. והוא נראה תמוה. עוד אמרו חז"ל (סם רמז תתקס"ד) שהראה הקב"ה למשה את כל העתיד לבוא, וכפירוש רש"י בפסוק עד

ובניה והעיר זל אכלי ציון על חרבנו היינו בנינו, וכמה שני חורבן כך הם מי הבנין

דמה ראה חבל בנבואה ומהב צערו סבר שרואה העתיד להיות ביום ט' וכתב כך המורה ערוב רעיו

והענין הוא כך, אע"ג שנכתב הפסוק אחר המעשה בפועל, מ"מ ירמי' ראה כל הענין בנבואה כמה זמן קודם, ואז כשראה זה בנבואה חזות קשה אז נצטער הרבה בחזותו כמו אימה חשיכה גדולה נופלת עליו, וכל ארכבותיו נוקשים וחיל ורעדה אחזוהו, ואע"ג שאז עמד בדביקות בה' ובחזיון רוח הקדש, מ"מ מרוב צערו היה סבור שרואה העתיד להיות ביום ט', אעפ"י שהראוהו שיהיה ביום י"ז, מ"מ מרוב

יא. ו"ל: "אל תיקר' הים האחרון אלא היום האחרון, הראהו הקב"ה כל המאורעות שעתידין לארע לישראל עד שיחיו המתים". יב. ראה לעיל ז' אב דרוש בג [של"ה ג'] ד"ה ואמרו, ובמנויין שם. יג. לשוה"כ בדאשית ט"ז י"ב.

10

ויגרשנה לאותו החזיר, וכי מה כחנו יותר מזיו השדה - על כן שוב נא הבט משמים וגו', נ"ל ע"ד באנו באש ובמים (תהלים ס"ו י"ב), שפירש האר"ינא היינו גלות אדום בחינת אש וגלות ישמעאל בחינת מים.

וזהו עשה למען באי באש ובמים על קידוש שמך, שהרי אנו סובלים

אנו סובלים על קדוש שמו לבד, בגלות אדום בחינת אש ובגלות ישמעאל בחינת מים

חמיד גלות אש ומים, ורק על קדוש שמו לבר, אפילו אם אין שמד, מ"מ מי מעכב אותנו מלישב בכבוד גדול אם נרצה להתערב עמהם ח"ו, על כן עשה למען באי באש ובמים על קידוש שמך. וזה שאמר פה הבט משמים, היינו אש ומים (כחגיגה י"ב ע"א), וראה ופקוד גפן זאת במהרה בימינו אמן.

דרוש יא

בעזה"י, דרוש לז' אב תקע"ב לפ"ק, פה ק"ק פ"ב יום ה' פרשת דברים

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל (דברים א' א'). ויש לדקדק דיותר נכון היה להתחיל ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש דבר משה אל כל ישראל. וי"ל דאיתא במדרש (מכילתא יתרו בחודש א') כשזכיתם הייתם מונים לבנינו של בית המקדש, וכשלא זכיתם אתם מונים לחרבנו, אשר נראה מזה המדרש דמצוה למנות לבנין בית המקדש ויציאת מצרים כשנתקדש שמו הגדול ונכנסו לקדושה וטהרה, ולעומת זה מצוה לאדם למנות ככל (שעה) [שנה] לחרבנו לידע ולתת לב כמה שנים אנו כנוזפים וכמנוודים למקום ב"ה מרוב עוונינו, וכמה שנים אנו בנים גולים מעל שלחן אבינו שבשמים ית' ואין אומר השב"א, והיום אנו נכנסים לשנת אלף תשמ"ד לחורבן בית שני וחילול שמו

מצוה למנות לבנין בית"ק שנתקדש שמו הגדול, ומצוה למנות לחרבנו וחילול שמו על ידנו

הגדול על ידינו, וגלות השכינה וכיוון התורה בעז"ה אוי נא לנו. והנה איתא ברכה ריש פרשת במדבר (א' א') צדקתך כהררי אל ומשפטך תהום רבה (תהלים ל"ו ז'), צדקות שהקב"ה עושה מפורסמים כהררי אל, באחד לחדש השני בשנה השנית (כמדבר א' א'), אבל משפטך תהום רבה, המשפטים שהוא עושה הוא מסתיר ואינו מפרסם החשבון כמו תהום רבה, ומייתי ראייה מחשבון חורבן בית המקדש ביחזקאל, ע"ש. למדנו מזה, אע"ג דמצוה למנות כמה שנים היינו נוזפים למקום, מ"מ מצוה להסתיר החשבון ולזכרו ברמו.

מצוה להסתיר חשבון השנים שהיינו נוזפים למקום ולזכרו ברמו

עוד נקדים דברי חז"ל, ילפינן במסכת שבת (ע' ע"א) ל"ט אבות מלאכות מדכתיב אלה הדברים אשר צוה ה'

אלה הדברים רמזו למספר 39

לעשות אותם ריש ל"ה א', דברים הד הרי ל"ט, פירוש ז דברים שנים, והדבר

והנה בכאן נכנס מ דברים, האי היטב, שהוא משו למנות בתחלת דב ומתן תורה, ואותו מ על שם צדקתך כו באמרו ויהי בארבעי חדש, דהיינו ליציאר באר את התורה שבתחלה בא להו וחטאייהם ברמו, או נזופים למקום מי דאע"ג שהוכיחם גו קודם מרגלים, מ במרגלים כמו שכו (יבמות ע"ב ע"א ד"ה למנות לימי הנזיפ ברמו ע"ד משפטין טרם התחיל להוכיז רש"י על לכן וחצי התחיל אלה הדבו מספר ל"ט שנים ש כנוזפין

מתחילה רמז ל"ט שנים שהיו נזופים למקום, ואח"כ מנה בגלו' מ' שנה ליציאת מצרים

אנשי כנסת הגד תפלתינו שבראנו לכבודו והו לנו תורת אמת ו בתורתו וכו'. יש לו

ברכת ברוך הוא אלוקינו וכו' הוא כפל במלות שונות, ומה ענין תפילה הוא יפתח לבנו במקום ברכה

נא. עין מנגלה עמוקות ריש פרשת ויצא. ולעיל ח"ג ז' אדר דרוש ו [קל"ט ד'] ד"ה ולבא. א. לשוה"כ ישע"י מ"ב כ"ב.

לעשות אותם ריש פרשת ויקהל (שמוה ל"ה א'), דברים הדברים אלה הדברים הרי ל"ט, פירוש אל"ה גימטריא ל"ו, ודברים שנים, והדברים שלשה, הרי ל"ט.

והנה בכאן נכנס משה רבינו ע"ה לשני דברים, הא' לבאר התורה באר היטב, שהוא משנה תורה, ומהראוי למנות בתחלת דבריו ליציאת מצרים ומתן תורה, ואותו מנין יהיה מבואר נגלה על שם צדקתך כהררי אל, וכן עשה באמרו ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש, דהיינו ליציאת מצרים, הואיל משה באר את התורה הזאת. וזאת שנית, שבתחלה בא להוכיחם על מעשיהם וחטאיהם ברמו, אשר עי"ז גרמו להיות נזופים למקום מעת שלוח מרגלים, דאע"ג שהוכיחם גם על עונות ראשונים קודם מרגלים, מ"מ הנוזיפה התחיל במרגלים כמו שכתבו תוס' פרק הערל (יבמות ע"ב ע"א ד"ה נזופין). והיה צריך אז למנות לימי הנוזיפה, ואותו מנין יהיה ברמו ע"ד משפטיך תהום רבה, על כן טרם התחיל להוכיחם ברמיזותיו כפירוש רש"י על לבן וחצירות ודי זהב, על כן התחיל אלה הדברים שהוא מרמו על מספר ל"ט שנים שנשתרשו בחטאים והיו כנזופים למקום.

מהחילה רמז ל"ט שנים שהיו נזופים למקום, ואח"כ מנה בגלוי מ' שנה ליציאת מצרים

ה להסתיר כון השנים י"נו נזופים קום ולזכרו

אנשי כנסת הגדולה תקנו לנו בסוף תפלתינו ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והכדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וכו' הוא יפתח לבנו בתורתו וכו'. יש לדקדק דכל הברכה הלז

ברכת ברוך הוא אלוקינו וכו' הוא כפל במלות שונות, ומה ענין תפילה הוא יפתח לבנו במקום ברכה

ה הדברים ה להסתיר

הוא כפל במלות שונות, ויותר מזה דמה ענין הוא יפתח לבנו במקום ברכה, ברוך הוא אלוקינו, כי ברכה ותפלה הם שני ענינים שונים. וי"ל על פי דאיתא בסוף מכות (כ"ד ע"א) אמר רב מסתפינא מהאי קרא ואבדתם בגוים (ויקרא כ"ו ל"ח), מתקיף ליה [רב פפא] דלמא כאבירה המתבקשת, כדכתיב (תהלים קי"ט קע"ו) תעיתי כשה אובד בקש עבדך, אלא מסיפא דהאי קרא ואכלה אתכם ארץ אויביכם ע"ש.

והענין בזה, כי בעו"ה גלותא אתמשך ועלמא אתחשך, ואמרו חז"ל (סוטה מ"ט ע"א) מיום שחרב בית המקדש אין לך יום שאין קללתו מרובה משל אמש, ועלמא אהאי קאי אקדושה דסידרא, דהיינו קדושת וכו' לציון ויהא שמיה רבא דאגדתא. ומשום כן אנו אומרים בכל יום יענך ה' ביום צרה, לומר לך אע"ג שהתפללנו ותפלה במקום קרבן, מ"מ בכל יום ויום צרה יחשב, כי קללתו מרובה משל חבירו, כיון שחרב בית המקדש באין ארוחת אב תמיד בכך בטן בנים תחסר, ומיד אחר זה אנו אומרים קדושה דסדרא לקיים עולם במקצת עכ"פ. כי כן הלא יתחמץ לבב אנוש כי בעו"ה באורך הימים כל כך ואנו נזונים מארץ העמים הטמאה לה, יוגרם ח"ו שגוענו אבדנו כלנו אבדנו, ויתהפכו טבעיים וקדושתינו וברכותינו לקללה וטומאה ח"ו על ידי מאכלים וטבעים של ארץ העמים. והיינו ואכלה אתכם ארץ אויביכם (ויקרא כ"ו ל"ח), ומזה

ע"י מאכלים וטבעים של ארץ העמים יתהפכו קדושתינו וברכותינו לקללה וטומאה

ב. לשון הפייט מוסף ליוה"כ, המתחיל תכפו עלינו. ג. לשוה"כ במדבר י"ז כ"ה.

בעזהש"ת

הגדה של פסח

עם

ליקוטים נחמדים

הוא אמרות טהורות, על דרכי התורה והעבודה נאמרות,
מקדושי עליון עמודי העולם הצדיקים המפורסמים,
תלמידי הרב האלקי קודש הקדשים,

רבינו ישראל בעש"ט זצוקללה"ה
ושאר צדיקים וגאונים מאורי ישראל

נסדר ויצא לאור בשנת תשנ"ז לפ"ג אחר חורבן הנורא
במחנה פערנוואלד כארץ צי' ושממה אשכנז
ע"י הרה"ח"ס מוה"ר יעקב בן ר' אברהם שמחה הכהן פריעדמאן ע"ה

וכעת נסדר מחדש בעזהש"ת עם הוספות חדשות, רבות ונכדוה, כאשר עיניכם
תחזינה מישרים, כרוכ פאר והרר, כולם כאותיות גדולות ומזהירות

הוצאה שמינית

ברוקלין יצ"ו

אדר תשנ"ז

הגדה של פסח

נא

**רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מִיָּזְבֵּן שְׁפָל מִכָּה וּמִכָּה שֶׁהֵבִיא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוֹת בְּמִצְוֹת הַיְתָה
שֶׁל חֲמֵשׁ מִכּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁלַח בָּם חֲרוֹן אַפּוֹ
עֲבָרָה וְזַעַם וְצָרָה מְשַׁלַּחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים. חֲרוֹן אַפּוֹ
אַחַת, עֲבָרָה שְׁתַּיִם, וְזַעַם שְׁלֹשׁ, וְצָרָה אַרְבַּע,
מְשַׁלַּחַת מִלְּאֲכֵי רָעִים חֲמֵשׁ. אָמַר מַעֲתָהּ, בְּמִצְוֹת
לָקוּ חֲמִשִּׁים מִכּוֹת וְעַל הַיָּם לָקוּ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתַיִם
מִכּוֹת.**

אֵיכָּמָה מַעֲלוֹת טוֹבוֹת לְמָקוֹם עֲלֵינוּ

אֵלּוּ הוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים
אֵלּוּ עָשָׂה בָּהֶם שְׁפָטִים וְלֹא עָשָׂה בְּאַלְהֵיהֶם

דֵּינֵינוּ
דֵּינֵינוּ

לִיקוּטִים נַחֲמִדִים

מדוקדק שהי' לו לומר כמה מעלות טובות ממקום עלינו שהי' משמעו על קבלת טובות משמו ית"ש, אמנם הפי' פשוט כי הנה הצדיק אוכל לשובע נפשו ואינו מבקש המותרות וכל מה שמשפיע לו השי"ת די לו בכדי להחיות את נפשו ואם משפיע עליו השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו איזה השפעה יותר מכדי קיום החיות אזי זאת נחשב להצדיק לטובה רבה והשפעה גדולה, לא כן הרשעים מבקשים מותרות ובטן רשעים תחסר וכל מה שיגיע לו מהטובות מעוטים המה בעיניו וכלא היו נחשבים אליו, וזה אמרו כמה מעלות טובות למקום עלינו, פי' שזה טובה הוא שמגיע להשי"ת כביכול מעלינו שכל מה שעשה לנו די בעינינו ואין אנו מבקשים מותרות, ואלו הוציאנו ממצרים וכו' הי' ג"כ דיינו ולא בקשנו יותר.

כמה מעלות טובות למקום עלינו כו'. וקשה הוי ליי למימר ממקום עלינו, ועוד מה זה מעלות, אך הנה השי"ת יש לו תענוג כשמשפיע טובות על עמו ישראל דהיינו שמתפאר עצמו עם ישראל עמו ומשפיע עליהם טובות, וזה הרמז למקום עלינו שהקב"ה יש לו נחת רוח כשמשפיע טובות על ישראל, וזה הרמז מעלות כי הקב"ה הוא אין סוף רק לאהבת ישראל מצמצם עצמו בישראל, ואז שייך בו כביכול מעלה, וזה מעלות טובות כשצמצם עצמו בישראל עמו.

(קדושת לוי)

7 כמה מעלות למקום עלינו אלו
הוציאנו ממצרים כו', ראוי לחת לב על
מה שמונה והולך טובותיו ית"ש שעשה עמנו
ונתן קנצי למליך הלא אלפי אלפים כו'
הטובה ונפלאות שעשה עמנו, גם הלשון אינו

(מאור ושמש)

הַפְּסָקוֹת רֵאשׁ חֲדָשׁ פִּימָן תִּבְחָ

רפ"ט. באר הנושא

ה סוד קדם רב
פלטרי אגון סימנה
רוב ראש השנה
לא ראש השנה
מנהג לא ידוע

פְּרָשְׁתָ * בַּמִּדְבָּר סִינַי קָדַם עֲצֵרְתָ * תִּשְׁעָה בָּאֵב קָדַם יְאֻתְחַנְנִי * אֲהֵם נִצְבִּים קָדַם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְלָכֵן
קִשְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה (ו) כִּיּוֹם בִּיג שְׁנַי שְׁפִתוֹת בֵּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְסִכּוֹת, אֲרִיכִים לְחֶלֶק נִצְבִּים וְיִלְלָה * כְּדִי
שִׁיקְרָאוּ וְיִלְלָה בֵּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְצוּם כַּפּוּר, וְיִהְיֶינּוּ בֵּין צוּם כַּפּוּר לְסִכּוֹת, וְסִימָן (ה) בִּיג (ו) הַמִּלְלָה
פֶּת וְיִלְלָה. אֲכַל (ט) קִשְׂרָאשׁ הַשָּׁנָה כִּיּוֹם הִי"ו, אִזְ אִין בֵּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְסִכּוֹת אֵלֶּא שְׁבֶת אַחַת שְׁקוּרִין
בְּהַר יִהְיֶינּוּ, אִזְ וְיִלְלָה עִם נִצְבִּים קָדַם רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וְסִימָן לְפִשׁוּטָה, (ו) (י) פְּקָדוֹ וּפְסָחוֹ, וְלַמַּעֲבָרָה,
פְּקָדוֹ וּפְסָחוֹ, מִנּוּ וְעֲצָרוֹ, צוּמּוֹ וְצִלוֹ, קוּמּוֹ וְתַקְעוּ: L הַפְּרָשְׁתָ 'הַאֲזִינּוּ' (יא) מְחַלְקִין פְּרָשִׁיּוּתִיהָ כְּדָרָךְ
שֶׁהִיוּ מְחַלְקִין אוֹתָהּ בַּמִּקְדָּשׁ, שֶׁהִיוּ קוֹרִין הַשִּׁירָה (יב) פַּעַם אַחַת לְשִׁשַׁת יָמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְסִימָן, הִי"ו
לִי"ד, 'הַאֲזִינּוּ', זְכַר', 'יִרְכִּיבֵהוּ', וְרֵא' (ו) (יג) לוֹ חֲקֵמוֹ, 'כִּי אִשָּׁא אֶל שְׁמַיִם' עַד סוֹף הַשִּׁירָה,
וְהַשְּׁבִיעִי קוֹרֵא (יד) מִסוֹף הַשִּׁירָה עַד סוֹף הַפְּרָשָׁה. הַגָּה: וְדָנָא בְּשֶׁבֶת מְחַלְקִין הַפְּרָשִׁיּוֹת, אֲכַל בְּמִנְהַג בְּשֶׁבֶת
שֶׁנִּי וְחִמְשִׁי אִין לַחַשׁ (מַדְרֵכִי פֶרֶק הַקּוּרָא עוֹמֵד (ס' ע"ה)): וְלִקְלוֹת שְׁבֻחֹתָהּ כִּהְנִים (טו) אִין מְפַסְיָקִין בְּהֵם, אֵלֶּא

באר היטב

כלומר צד קורין סמוך לפסח. סגרו לשון פצור פקדו. מנו פרח כבודך
צונמו בו ישראל קדם עצרת. צומו הניו הקצנה באב. ועלו הניו ואתחנן. קומו
הניו נצבים קדם תפירת ראש השנה: (ו) (יג) לו חקמו. וזאתו נהגים ככדי לילל. כי

השנה בעברת, שאז קורין פרשה נח בראש חודש השנה התקופה שבת אחת
(ה) הקלף. הניו ראש השנה שאוקרם קלף הכתוב. פת חלף פרוש כולו
נתנה אותה פתים שסחלקין נצבים הרף לשהם: (ה) פקדו. לשון צור

משנה ברורה

מוסיף וה"ש מעברת, וזה גם כן סימנא, שהיא מורה על יום
ראש השנה שחל ביום חמישי, והש"ן מורה שאותה השנה היתה
שלמה (נהיגו שחשון ונסלו היו מלאים). ורצונו לומר (ו) כשתל
ראש השנה ביום חמישי והשנה היתה מעברת, בין שאלו התדשים
שלמים או חסרים, קורין פרשת ית' בראש חודש חשון, וממילא
הפסח: (ז) כיום ב"ג. רצונו לומר שחל יום ראשון של ראש
השנה ביום שני או ביום שלישי: (ח) ב"ג הפלף פת וילף. פרוש
הפלף, הניו ראש השנה שאוקרם הפלף המשפט כשתל ביום שני
או שלישי, פת וילף, מלשון פתות אותה פתים, שמחלקים
נצבים וילף לשמים: (ט) בשראש השנה ביום ה"ו, כן צריך
לומר וכן איתא בטור ובספרי שחון ערוך ישנים. ורצונו לומר
שחל יום ראשון של ראש השנה ביום חמישי או ביום שביעי,
דכיום ששי אי אפשר לחול כ"ג: (י) פקדו ופסחו. פקדו לשון
צו, כלומר צד קורין סמוך לפסח. סגרו לשון מצרע מסגר. מנו
ועצרו פרוש במדבר' שהוא מנון בני ישראל קדם עצרת. צומו
הניו תשעה באב ועלו הניו ואתחנן. קומו ותקעו הניו נצבים
קדם הקצנה ראש השנה. כשתל יום ראשון של פסח בשבת וזו
כני ארין ישראל שעושין פסח רק בשבוע ימים קורין בשבת
שאחרי פרשת שמעי', ואם כן ממילא יתור להם בשנה שבת
אחת כלי סדרה, ועל כן יש מפרדין אפלו בשנה פשוטה ומודיע
ומצדע' ויש מפרדין בהר' ובחקתי', ואם היא מעברת מפרדין
גם 'כטות' ומסעי' (מהר"ט ח"ב סי' ה) ומגן אברהם (סי'):
ה (יא) מהלכין פראשיותיה כדרה וב'. והטעם מפני שהם דברי
חובתה שיחזרו העם בתשובה (מחל' סי' ר"ה). ואפלו יש
חובבים לא יחלקו הפרשה יתור (מגן אברהם (סי')): (יב) פגם
אחת שישת ימי השבוע, והיו מחלקין אותה לששה חלקים
לששת ימי המעשה: (יג) לו חקמו' כי אש'א. ויש פוסקים
שסוקרין דחבת ל"ך קמו' על לול' כעס' וגו' כי ידיו' וגו', (ו) וכן
נהגים כבודניתו (אתרונים): (יד) כטות' השירה וב'. ובמקום
שמוסיפין בשבת, (ט) ושאין להוסיף אחר הו"ו ל"ך מנבוא'
להלן: ו (טו) אין פסטיקין בהם. וסמכוה) זה אקרא דמשלי' ו'
יא דחתיב' מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקץ בתוכחהו, ואם היה
זה הקורא מפסיק כהן והיו צריכין לקרות אחר, היה נראה כאלו קץ

בגה"ז, סיון
כסלו א"ב
ושני כדר"ח:
ל פסח יהיה
ע שלישי בו
צום פסח,
טהו ומצדע'
ילעולם קורין
בו שני ימים ראש
ד"ה. ובגן אברהם
השנה ביום חמישי

הר עצרת, כגון
בה ביום שני:
וא חושב, אם
היה קלא, קאי
למנוח מנון ימי
(ה) וצריך לומר
החדש מן השנה
זה החדש מן
התדשים (פח)
לארין, שעושין
ישנים ושלה
שהיא מורה
שאותה השנה
זכרים. ונ"א

נה חשיח סימון
שניהם פלטים
זו כמנה קשרים
ז עוד נקרא כח
כוא הנואל לים
זים הללו וסר
לקול גזל, שיש
ז שהרבה עובדי
זלוי קבל פועק
אם היה הנוהג
ז שדקס כד"ו:

באר היטב

האילן, שלא (קרא) (יקרא) הקלות סמוך ליום הדין והיה לו פתוח פה
לשון לקצנ' חס (קלום) (לבוש (ה"ה)):
* במדבר סיני קדם עצרת. ולפנים אף פרשת ית' קדם עצרת, כגון
שאותה השנה היתה מעברת וכל ראש השנה ביום חמישי שקורין
פרשת אחרי מות' קדם הג הפסח ויבין שהשנה היא הן חשון ובסלו פלאים
או חסרים, ואז קורין פרשת ית' קדם עצרת. כן בכאר בפוסקים. ואמתי
לקני הקרא כבאר הני"א (ה"ה) שרע איה קרשית מקביות ותיקו נפרדות.
סימן לפרשיות המעברות, וקבל' וקדור', 'הודיע' ו'בגדע'. אחרי מות'
וקרשים, 'בהר' ובחקתי'. לעולם מקביות בשנה פשוטה ותקלות במעברת, חזן
היו בלאים, שאז אף בכשוטה מתחלקין 'וקבל' 'פקודי' משום שנתוסף שבת
אחת קדם לפסח. וחקתי' ו'בלק' אינן מתקרו אלא כשתל שבעות בשבת
שנתוסף פרשה אחת ושלאל ביום טוב אין קורין פרשת השבוע, והיו בין
בכשוטה ובין במעברת. וכתוב' ו'בסעי' אינן נפרדין אלא כשהשנה מעברת וכל
ראש השנה ביום חמישי, ובין כשהשנה שלמה או חסרה, שאז קורין אחרי
מות' קדם פסח ו'נשא' קדם עצרת וחסר פרשה אחת. מפרדין 'כטות' ו'בסעי'.
ונצבים 'ולף' אינן נפרדין אלא כשתל ראש השנה ביום שני או ביום שלישי
כמו שכתוב בשלח מידן (ואין חלוק בהן בין מעברת לפשוטה ובין שלמה
לחסרה):

גור אחתי לפני הקורא בקצור כבאר הני"א עקר הכללים לקביעת התדשים.
והוא קראש השנה חל ביום ראשון ביום שלישי, או הולף לעולם כל התדשים
כסדרן. ואחר כלא ואחר חסר, דהניו השיר קלא ותשן חסר, כקלו קלא וטבת
חסר, שבת קלא אדר חסר וכו' עד סוף השנה, בין בפשוטה ובין במעברת
(אכן במעברת גם אדר הראשון מלא כבאר בפוסקים). ובשתל היום ראשון של
ראש השנה ביום שני או ביום ד', אי אפשר להיות השני תדשים ודהניו חשון
ובסלו כסדרן, אלא נצבים שניהם מלאים או שניהם חסרים, בין כשהשנה
פשוטה או מעברת, וכן כשתל יום ראשון של ראש השנה ביום חמישי והיתה
אותה השנה מעברת, גם כן אי אפשר להיות אלו השני תדשים כסדרן אלא
נצבים שניהם מלאים או שניהם חסרים. וכשתל יום ראשון של ראש השנה
ביום חמישי בשנה פשוטה, אי אפשר להיות או שנה חסרה, ודהניו שאלו השני
תדשים יהיו שניהם חסרי, אלא נצבים שחשון חסר (כסלו קלא ופגמים
ששניהם מלאים). הר' שבעה מיני קביעות בשנה פשוטה (ב) חסרה ב' שלמה ג'
כסדרן ה' כסדרן ה' שלמה ד' חסרה ד' שלמה. ושבעה מיני קביעות בשנה
מעברת (ב) חסרה ב' שלמה ג' כסדרן ה' חסרה ד' שלמה ד' חסרה ד' שלמה.
ועוד נתנו סימן, יום ראשון של שבעות הוא יום ראשון של חנוכה (שאחריה),
וסמנו כי נר בעזה ותורה איר, אם לא כשהשנה שלמה, דאז יום שני של
שבעות הוא יום ראשון של חנוכה וכן כתב הפנן אברהם (מקרא). ויום ראשון
של חנוכה הוא יום פורים, וזהו דנא כשהשנה היא פשוטה וחסרה, עד כאן
לשון הני"א, וככל אלו הכללים כותב גם כן כלבוש ו' א' עין שבת:
* תשעה באב קדם, והטעם כדי שיקראו בה בפרשת דברים שריא
מתובחתי של כשה קדם תשעה באב, כדי להסיר בה כחון שריא
תובחתי וישנה על חרבו, ואם נצבים קדם ראש השנה מפני ישי בה מעניי תשובה (גם זה קדם ו' ח"ה):

שינוי הדין

(ו) והיה של בתיא איה סימן אלא פלגה, בשנה שסיקרה ה"ח: (ז) יש מקומות שנהגין כהשלח עירן (נדרא נהרא ופסטיה ופרי פגרים וכו') ועל כל פנים
לנהג להפסיק כשני המקומות אחר: (ח) אלהי רבה וכו' ופרי פגרים וכו'.